
OVER METEOREN.

In het *Wetenschappelijk Bijblad* spraken wij in den laatsten tijd nog al wat over meteoren en het is mogelijk, dat wij daarbij met een woord wezen naar feiten, die ook de lezers van dit blad zelf belang inboezemden, maar hun niet duidelijk genoeg waren aangewezen.

Laat ons dan hier het volgende vermelden.

Sedert SCHIAPARELLI, nu een veertig jaar geleden, opmerkte, dat er een groote overeenkomst is tusschen de baan van sommige kometen en die welke langszekere groepen van vallende sterren gaan, is men vrij wel achter den waren aard dezer hemellichamen gekomen. Onder den invloed van de aantrekking der groote planeten spatten, om zoo te zeggen, de kometen gemakkelijk uiteen; en als dit gebeurt, dan vervolgen de stukken hunnen weg langs de baan, waarlangs te voren het geheel zich bewoog. Zoo is, als onder de oogen der sterrekundigen, de naar BIELA genoemde komeet eerst in tweeën gesplitst, daarna nog verder verdeeld en ten laatste vergruisd tot een zwerm zoogenaamde vallende sterren, meteoren, wier gemeenschappelijke baan de aarde jaarlijks in November snijdt. Dan doet deze, door hare groote aantrekking, de deeltjes van dien zwerm afwijken van hunne baan; sommigen daarvan doorsnijden dan den dampkring en de wrijving, die bij hunne snelle beweging wordt uitgeoefend, verwarmt ze, doet ze gloeien, tot op het oogenblik dat zij op een ander punt

weder buiten den dampkring treden en de tijdelijke gloed met zijne oorzaak ophoudt.

Zoo zijn er verschillende groepen van meteoren ontstaan, die op bepaalde punten boven den horizon in den dampkring treden; dat zijn de zoogenaamde *uitstralingspunten*, die men noemt naar de sterrebeelden, gelegen op de richting waarin men ze ziet. Zoo noemt men *Perseiden*, de meteoren, wier uitstralingspunt in het sterrebeeld Perseus ligt, omdat de lijnen van ons oog getrokken naar de punten, waar zij in den dampkring treden, allen den hemel snijden in dat sterrebeeld. Deze treden in Augustus op en in het midden van November de *Leoniden*, wier naam door het zoo even gezegde voldoende zal verklaard zijn, even als die der *Andromediden*, die men in het laatst van November waarneemt.

Nu liggen deze meteoren niet gelijkmatig verspreid over hunne baan; deze is meer als een snoer, waaraan hoopen meteoren geregen zijn. Daardoor is dan ook niet ieder jaar de sterrenregen even overvloedig; dit zal daarvan afhangen of, om bij de vergelijking te blijven, dat jaar, bijv. midden van November, de aarde de meteorenbaan der Leoniden snijdt in het snoer of in een kraal. Dit laatste nu heeft juist voor deze groep ongeveer om de $33\frac{1}{2}$ jaar plaats, zoodat dan een overvloedige sterrenregen uren duren kan, ja in twee opeenvolgende nachten kan worden waargenomen.

Dat is zoo geweest in 1866, zoodat men het verschijnsel tegen 1899 of 1900 terug verwacht.

Men is het er vrij algemeen over eens, dat deze Leoniden nu reeds ongeveer 18 eeuwen deel uitmaken van het zonnestelsel. De heer DENNING, van Bristol, die meer in het bijzonder van dit deel der sterrekunde studie heeft gemaakt, verzamelde ook alle gegevens, die op een bijzonder prachtig optreden van het verschijnsel wijzen. Volgens hem was in October 902 de hemel vol sterren, die als een dichte regen schenen te vallen, zoodat eenvoudige lieden er door verontrust werden en baden om afwering van het onheil, dat hun scheen boven 't hoofd te hangen. In 1866, twee-en-twintig dagen na den dood van Pedro, koning van Portugal, vielen er sterren in zoodanige hoeveelheid en zoo dicht op elkaar, dat het was alsof zij vallende in grootte toenamen en de gansche hemel, ja zelfs de aarde, er door in gloed scheen te staan. Ook verhaalt VON HUMBOLDT, dat in het jaar 1799, millioenen meteoren, vier uren achtereen elkander aan den hemel opvolgden, terwijl datzelfde door ARAGO wordt vermeld, met

betrekking tot een meteorenregen in den nacht tusschen 13 en 14 November van het jaar 1831 waargenomen.

De laatste maal dat het verschijnsel in zijn vollen glans is verschenen dateert, wij zeiden dit reeds boven, van November 1866; toen telde men in den nacht tusschen 14 en 15 November op het observatorium te Greenwich alleen 8485 meteoren en hun aantal bleef ook in de twee volgende jaren boven het normale. Sedert is het daarop, op enkele kleine verheffingen na, teruggekomen, zoodat men in de jaren 1894, '95 en '96 maar een klein aantal Leoniden heeft gezien.

v. d. V.